

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Број: К.По2 бр. 6/12
Дана: 11.03.2013. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ – Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија: Драгана Мирковића, председника већа, Винке Бераха Никићевић и Снежане Николић Гаротић, чланова већа, са записничарем Живославом Малешевић, у кривичном поступку према **опт. Неђељку Сивиљу и опт. Рајку Векићу**, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву у вези члана 22 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине КТО бр. 3/12 од 06.08.2012. године, након одржаног главног и јавног претреса дана 07.03.2013. године, у присуству Заменика тужиоца за ратне злочине Снежане Станојковић, оптужених и њихових бранилаца адвоката Душана Јанићијевића, адвоката Милана Камперилића, донео је једногласно, а дана 11.03.2013. године јавно објавио следећу

П Р Е С У Д У

ОПТУЖЕНИ НЕЂЕЉКО СОВИЉ, [REDACTED]

ОПТУЖЕНИ РАЈКО ВЕКИЋ, [REDACTED]

КРИВИСУ

Што су:

за време немеђународног оружаног сукоба на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ) који се водио између Армије Р БиХ и Војске Републике Српске, као припадници Војске Републике Српске- Војна пошта 7463 Петровац, противно одредбама члана 3 тачка 1.а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године, те члана 4 став 1 и 2 тачка а) Допунског протокола уз Женевске конвенције о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба (Протокол II), дана 21. децембра 1992. године, у близини засеока Јазбине, извршили убиство једног цивилног лица, тако што су у јутарњим сатима, наоружани аутоматским пушкама, након што су на локалном путу Јазбине-Бјелај општина Босански Петровац, у шуми званој „Осоје“ сусрели цивилна лица оштећеног [REDACTED] и [REDACTED] који су се том приликом враћали из посете комшији [REDACTED] чија се кућа налази у засеоку Јазбине, [REDACTED] наредили да настави кретање према својој кући, док су оштећеног [REDACTED] задржали, како би наводно обавили разговор, након чега су [REDACTED] повели око 500 метара дубље у шуму и испалили најмање три метка у његовом правцу, наневши му том приликом повреде десне бочне стране грудног коша, са вишеструким преломом другог и трећег ребра бочно десно са више коштаних одломака и вишеструки прелом десне надлактице у горњој трећини са више коштаних одломака од којих повреда је Мехмед Хркић преминуо на лицу места

- чиме су извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. ст.1. КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ

Па их суд применом наведеног законског прописа и одредби чл. 3,5,33,38,41 КЗ СРЈ,

ОСУЂУЈЕ

Опт. НЕЂЕЉКА СОВИЉА на казну затвора у трајању од 8(осам) година

Опт. РАЈКА ВЕКИЋА на казну затвора у трајању од 8(осам) година

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ оптужени Неђељко Сивиљ да исплати трошкове кривичног поступка у износу од 33.380 динара и то 23.380 динара на име трошкова за сведоке и 10.000 динара на име паушала, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ оптужени Рајко Векић да исплати трошкове кривичног поступка у износу од 33.380 динара и то 23.380 динара на име трошкова за сведоке и 10.000 динара на име паушала, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде

На основу члана 258 став 4 ЗКП-а, оштећена Тамка Хркић се упућује да свој имовинско-правни захтев оствари у парници

Образложење

Тужилаштво за ратне злочине подигло је оптужницу КТО бр. 3/12 од 06.08.2012. године, којом је оптуженим Неђељку Сивиљу и Рајку Векићу стављено на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву, у вези члана 22 КЗ СРЈ и при овако подигнутој оптужници остало до завршетка поступка.

У завршној речи на главном претресу дана 07.03.2013. године Заменик тужиоца за ратне злочине Снежана Станојковић је након анализе изведених доказа, навела да је током поступка са сигурношћу утврђено да су окривљени извршили кривично дело које им се ставља на терет и предложила да оптужени буду оглашени кривим и кажњени по закону, уз оцену свих олакшавајућих и отежавајућих околности од значаја за одмеравање казне, па је предложила да се оптуженима изрекне казна затвора у трајању од 10 година, сматрајући да ће се са овако предложеном казном постићи сврха кажњавања, односно специјална и генерална превенција.

ОДБРАНЕ ОПТУЖЕНИХ

Опт. Неђељко Сивиљ износио своју одбрану не признаје извршење кривичног дела и наводи да није истина то што му се оптужницом ставља на терет. Рајко Векић је његов брат од ујака. Критичног дана је дошао у јутарњима сатима, код њега у заселак Бјелајски Ваганац, који је од његове куће удаљен око 2 километра. Седели су заједно и попили кафу. Затим је сачекао да се Рајко спреми, па да заједно пођу на фронт. Иначе њих двојица су све време рата провели на фронту. Непрекидно су на линији фронта боравили око месец дана, да би се након сваких месец дана враћали кући на дан-два, да се одморе оперу

одећу, спреме храну, након чега би се поново враћали. Баш у том периоду када су са дводневног одмора пошли на фронт десио се критични догађај. Након што се Рајко спремио и спаковао ствари, кренули су ка његовој кући. Обојица су имали ранац и аутоматске пушке.

На путу до његове куће, на удаљености око километар срели су [REDACTED], који су ишли заједно, један поред другог, њима у сусрет. Место сусрета је било на око 2 километра од засеока Цимеш у које су се њих двојица упутили и у којем он живи. Место сусрета је било удаљено од куће [REDACTED] 500 до 800 метара. Поздравили су се, нису се задржавали, само су пожелели добар дан једни другима и свако је продужио својим путем. Након растанка нису чули никакав пуцањ. Сећа се да је [REDACTED] имао полуаутоматску пушку „паповку“. Не сећа се датума када су се срели, зна само да је било јутро, зима и суво време. [REDACTED] и [REDACTED] су причали међусобно, али није знао какав су однос имали њих двоје. Након овог сусрета, са Рајком је стигао кући, а отац [REDACTED] је заклао јагње, ту су ноћили и ујутру отишли на зборно место где су чекали аутобус за одлазак на прву линију. За погибију [REDACTED] чули су након месец дана, када су се вратили са фронта кући да се одморе и када су им комшије испричале да је тог дана када се десио критични догађај, [REDACTED] био са [REDACTED]. Није се по селу причало ко је убио [REDACTED].

Није тачно што је изјавио сведок [REDACTED] да су му то јутро рекли да настави ка својој кући, а да су они задржали [REDACTED] као и да није био наоружан. Можда оружје није имао код [REDACTED] кући, али зна да је имао пушку о рамену, када су се срели на путу. Оружје је код себе [REDACTED] сигурно имао јер је тада свако носио оружје, а поготово [REDACTED] јер је давао сеоске страже и дежурао по ноћи. Такође није тачно да су два сата након што су се срели у шуми дошли до куће [REDACTED] и рекли му да су убили [REDACTED] и запретили му да о овоме ћути. Он и Рајко су повезали да се то десило тог дана када су их срели и да зато [REDACTED] оптужује њих двојицу. Познавао је [REDACTED] од раније, били су у добрим односима, али се са њим није никада дружио, јер нису били генерација. После овог сусрета се са [REDACTED] никада није срео. Мисли да је [REDACTED] свалио кривицу на њега и Рајка јер они сад живе у Србији, а он је остао у Босни, или зато што су се срели тог дана, а можда га је неко и платио да овако сведочи.

Познавали су и [REDACTED] и нису са њим никад имали конфликте. [REDACTED] рођени брат [REDACTED] је са њима био на фронту. Они су се са [REDACTED] виђали и касније, али никад нису сазнали ко је [REDACTED] убио. Не зна где је пронађено тело [REDACTED]. Са [REDACTED] никада није причао о овом догађају. Није било приче око тога ко га је убио. Није причао са [REDACTED] и [REDACTED] на ову тему.

Након Дејтонског споразума избегли су у Србију. Током 1997. године поднели су захтев властима у Босни да им се обнови ратом порушена кућа али им је захтев одбијен и како нису имали где да живе онда се цела породица иселила за стално. Током 1995. године Срби су протерани са подручја општине

Босански Петровац, па тако и они. Акцију муслиманско-хрватских снага су дочекали на линији фронта тако да се кући нису никад више вратили. Прво су били смештени у Дервенти па онда су дошли за Србију и Челарево. До данашњег дана само се један мали број Срба вратио у Босански Петровац, углавном старијих људи.

У завршној речи бранилац оптуженог Неђељка Совиља, адв. Душан Јанићијевић изјавио је да сматра да није доказана кривична одговорност оптуженог, да се у доказаним радњама извршења оптуженог не стичу елементи кривичног дела које му се ставља на терет, те предлаже да га суд ослободи од кривичне одговорности.

У завршној речи окривљени Неђељко Совиљ је навео да се придружује завршној речи свога браниоца и сматра да током поступка није доказана његова кривица.

Опт. Рајко Векић износићи своју одбрану не признаје извршење кривичног дела које му се ставља на терет. Дан пре него што су требали да оду на линију фронта код њега је дошао Неђељко, брат од тетке. Имали су навику да некад пре одласка на фронт спавају код њега, а некад код Неђељка, у зависности шта од хране треба припремити. Попили су кафу, а затим је спаковао храну, цигарете и кафу, јер је исхрана на фронту била слаба. Затим су кренули код Неђељка да спакују још ствари и да преспавају.

На путу према Неђељку, у шуми Осоје су срели [REDACTED] и [REDACTED]. Он и Неђељко су ишли попреко кроз шуму, а ова двојица узбрдо, према кући [REDACTED]. На себи су он и Неђељко имали војне јакне, зелене боје и аутоматске пушке „Калашњиков“. [REDACTED] су ишли пријатељски, један поред другог и били су у цивилу. Није изгледало као да га [REDACTED] спроводи. [REDACTED] није био везан, а [REDACTED] који је имао радну обавезу у ТО је са собом имао „паповку“, коју је држао о рамену. [REDACTED] није носио оружје. Кад су се срели само су се поздравили и отишли су. Ништа нису међусобно причали. Наставили су ка Неђељковој кући и у путу није чуо пуцањ, ни повике [REDACTED]. Сутра ујутру су из Неђељкове куће кренули на зборно место код цркве у Бјелају.

На око километар од места сусрета је кућа [REDACTED] и пок. [REDACTED]. Касније је чуо да је тело [REDACTED] нађено на неколико стотина метара од куће [REDACTED].

Што се тиче навода сведока [REDACTED] није тачно да су их Неђељко и он пресрели и [REDACTED] наредили да иде, као и да су дошли код [REDACTED] после и рекли му да су убили [REDACTED]. Са [REDACTED] се нису видели од када су избегли 1995. године. Пре овог догађаја је са [REDACTED] био у добрим односима. Дошао је до закључка да их [REDACTED] оптужује јер су њих двојица

једини прошли поред њих тога дана. Да је на пример неко други прошао поред њих оптужио би вероватно те друге.

Са [REDACTED] нису никада разговарали о убиству [REDACTED]. Не зна у каквим су односима били [REDACTED]. [REDACTED] су од раније знали. Са [REDACTED] братом [REDACTED] и сином, [REDACTED] синовцем, су били заједно на ратишту. Нису имали ништа против њега. Колико му је познато нису се у њиховом крају током рата дешавала убиства попут убиства [REDACTED]. Тај догађај је био изузетак. Муслимани су пре рата већином живели у селу Бјелај. У децембру 1992. године су већином живели у својим кућама.

Да је [REDACTED] убијен сазнали су од својих комшија из Бјелајског Ваганца, Салапуре Милана, Салапуре Драгана и Радишић Бошка, када им се смена на фронту завршила. Тада нису били присутни [REDACTED] брат [REDACTED] и [REDACTED] браганац, који су са Салапурама и Радишићем дошли заједно у смену. Касније су он и Неђељко били заједно на фронту са [REDACTED] али их никада он није оптуживао да су убили његовог стрица [REDACTED].

Након Дејтонског споразума сви Срби из Петровачке општине су протерани па тако и они. Сви становници општине су смештени у Дервенту, а након тога многи од њих су дошли у Челарево и ту се у међувремену скупили. Током 1997. године његов отац је поднео захтев за обнову куће да би се вратио, али босанска власт му није одобрила обнову. Касније је тако оштећену кућу продао муслиманима

У завршној речи бранилац оптуженог Рајка Векића, адв. Милан Камперелић изјавио је да сматра да није доказана кривична одговорност његовог брањеника, да треба прихватити одбрану оптуженог, јер током поступка није на поуздан начин утврђено ко је извршио кривично дело, те сматра да је једина праведна одлука које суд може да донесе у овом поступку ослобађајућа пресуда.

У завршној речи оптужени Рајко Векић је навео да се придружује завршној речи свога браниоца и сматра да током поступка није доказана његова кривица.

ИЗВЕДЕНИ ДОКАЗИ

Суд је у доказном поступку, проверавајући наводе оптужнице и одбрану оптужених, извео доказе непосредним испитивањем сведока оштећене [REDACTED] затим сведока Мухамеда Бећировића, Бошка Ромића, Ђурађа Салапуру, Хасу Хркића, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], затим извео доказ суочењем оптуженог Неђељка Совиља и сведока [REDACTED] затим суочењем оптуженог Векић Рајка и [REDACTED], те је на сагласан предлог странака извео доказе читањем записника о увиђају Основног суда у Петровцу Кри. бр. 12/92 од 21.12.1992. године, оверене фотокопије записника о есхумацији и увиђају масовних и појединачних гробница на подручју општине Босански

Петровац број Кри 25/97 од 14.04.1997. године, оверене фотокопије записника о извршеној идентификацији и обдукцији лешева из масовних и појединачних гробница на подручју општине Босански Петровац број Кри 25/97 од 18.04.1997. године, обдукционог записника на име [REDACTED] који је сачинио др. Меших Пашалић Семир од 28.05.1997. године, извода из матичне књиге умрлих за [REDACTED] издатог од стране општине Босански Петровац број 02-13-3-250/10 од 27.09.2010. године, уверења о држављанству за Неђељка Сивиља издато од стране општине Босански Петровац број 02-13-4-1015/11 од 22.08.2011. године, уверења о држављанству за Рајка Векића издатог од стране општине Босански Петровац број 02-13-1016/11 од 22.08.2011. године, дописа о војној припадности за окр. Рајка Векића издат од стране општине Босански Петровац број 02-835-48/12 од 13.10.2011. године, извода из КЕ за окр. Неђељка Сивиља издат од стране ПС Босански Петровац број 05-1/06-3-1-04-3-390/11 од 19.08.2011. године и извода из КЕ за Рајка Векића издат од стране ПС Босански Петровац 05-1/06-3-1-04-3-390/11 од 19.08.2011. године, те је извршио увид у цртеж лица места убиства [REDACTED] број 14-13/02/97 од 06.03.1997. године, Унско-санског кантона, Министарства полиције ЦСБ-Бихаћ, у фотодокументацију убиства [REDACTED] број 14-13/02-400/97 од 06.03.1997. године, Унско-санског кантона, Министарства полиције, ЦСБ- Бихаћ, цртеж лица места есхумације [REDACTED] број 30/97 од 18.04.1997. године, Унско-санског кантона, Министарства полиције, ЦСБ- Бихаћ, фотодокументацију есхумације [REDACTED] број 30/97 од 18.04.1997. године, Унско-санског кантона, Министарства полиције, ЦСБ- Бихаћ

ДОКАЗИ ПРИБАВЉЕНИ ПУТЕМ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

Међународна правна помоћ од стране надлежних органа Републике Босне и Херцеговине је пружена током главног претреса. У конкретном случају су пружени општи видови правне помоћи као што су саслушање, односно испитивање сведока, затим дописа којим се сведоци позивају на главни претрес и достављање аката и материјала који су у вези са овим кривичним поступком. Наведене процесне радње су вршене у складу са одредбама Закона о потврђивању Уговора између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима потписаним 24.02.2005. године, а који је ступио на снагу 09.02.2006. године.

Приликом саслушања сведока замолним путем, сведоци су упозоравани на дужност казивања истине и последице давања лажног исказа, у смислу одредаба законодавства Републике Босне и Херцеговине, као и на своја права у поступку, што указује да су ти искази узети у складу са законодавством Републике Босне и Херцеговине - правом замољене стране и да нису у супротности ни са домаћим прописима.

С друге стране, у погледу сведока који су приступили на претрес, а претходно су дали изјаве пред судовима Републике Босне и Херцеговине у које

су им и предочаване на претресу, суд је ове изјаве третирао као саставни део исказа сведока, који су били предмет оцене од стране већа.

НАДЛЕЖНОСТ СУДА

Одредбама чл. 3, 9 и 10 Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине прописано је да је Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду надлежно за вођење поступка за кривична дела из чл. 2 овог Закона, која су извршена на територији бивше СФРЈ, без обзира на држављанство учиниоца или жртве, а ради се о кривичним делима против човечности и других добара заштићених међународним правом и тешким кршењима међународног хуманитарног права извршеним на територији бивше Југославије од 01.01.1991. године, која су наведена у Статуту Међународног кривичног суда за бившу Југославију. Сходно томе, заснована је надлежност Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду за поступање у овом кривичном поступку.

ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКА ЗБИВАЊА У ОПШТИНИ БОСАНСКИ ПЕТРОВАЦ У ПЕРИОДУ ДЕЦЕМБРА МЕСЕЦА 1992 ГОДИНЕ, ФУНКЦИЈЕ И ДЕЛОВАЊЕ ОПТУЖЕНИХ

Општина Босански Петровац се налази на територији Босне и Херцеговине која је на почетку ратних сукоба између војске Републике Српске и припадника Армије БиХ припала под власт Републике Српске. Оптужени су били припадници Војске Републике Српске. Ову чињеницу оптужени нису спорили. Изјаве оптужених да су били припадници Војске Републике Српске су у складу са изведеним материјалним доказом као што је допис о војној припадности за опт. Рајка Векића издат од стране општине Петровац број 02-835-48/12 од 13.10.2011. године, у којој је наведено да је оптужени Рајко Векић био припадник оружаних снага Војске РС у периоду од 12.05.1992. године до 14.09.1995. године, као и са изјавом сведока Совиљ Радета, оца оптуженог Совиљ Неђељка и тече оптуженог Векић Рајка који је изјавио да је његов син Неђељко Совиљ заједно са Рајком Векићем, био припадник Војске Републике Српске, да су све време рата били на ратишту.

УБИСТВО [REDACTED]

Анализирајући сваки доказ посебно и све доказе заједно, као и одбрану окривљених, суд је нашао да је у току поступка са сигурношћу утврђено да су окривљени извршили кривично дело у време и на начин како је то описано у изреци ове пресуде, те да су одговорни за учињено кривично дело.

Суд је ценио одбране оптужених које су међусобно сагласне и не разликују се међусобно у битним и одлучним чињеницама и нашао да су исте осмишљење у циљу избегавања кривичне одговорности.

Неспорно је да су оптужени били припадници Војске Републике Српске, што ни сами оптужени нису спорили, а што је потврђено и исказом сведока Радета Совиља и дописом ВП у којем се утврђује да су оптужени Неђељко Совиљ и Рајко Векић били припадници Војске Републике Српске. Такође је неспорно да су критичног дана у јутарњим сатима у шуми Осоје срели Мила [REDACTED] и [REDACTED], што признају и сами оптужени, а што потврђује и сведок [REDACTED].

Споран део одбране оптужених односи се на наводе да су након сусрета са [REDACTED], који је према наводима оптужених носио пушку, и [REDACTED], само поздравили, али се нису заустављали да попричају, као и да су наставили даље својим путем ка кући Неђељка Совиља и након тога више нису видели ни [REDACTED] ни [REDACTED]. Након месец дана када су завршили смену на фронту, чули су да је [REDACTED] убијен.

Овакву одбрану оптужених суд није прихватио јер је у супротности са исказом сведока [REDACTED] који је јасно и уверљиво објаснио да је са [REDACTED] био пријатељ још од пре рата, да је са њим заједно радио у предузећу. Током рата је радио као чувар у предузећу и једино оружје које је имао је био пиштољ који је задуживао у фирми и који је предавао следећем раднику након завршетка своје смене. Заједно са [REDACTED] кренуо је од куће [REDACTED] и [REDACTED], и у шуми Осоје срели су их оптужени који су му рекли да продужи даље, а да су [REDACTED] рекли да остане са њим јер имају нешто да га питају. Он је отишао кући, а након два сата оптужени су дошли код њега кући и рекли му да су убили [REDACTED] и да о томе не сме ником да говори. Отишао је да се сам увери и наишао је на леш [REDACTED] на 500 метара од места где су их оптужени срели.

Суд је овако дат исказ сведока прихватио јер га сведок у току целог поступка није мењао у одлучним и битним чињеницама и исти је у складу са осталим изведеним доказима и то пре свега са исказом сведока [REDACTED].

Сведок [REDACTED] потврђује наводе сведока [REDACTED] да је критичног дана сведок био код њих, да исти није имао пушку нити било које друго оружје, као и да га никада није ни видела са оружјем, па тако ни то јутро. Када је кренуо од њене куће са [REDACTED] са собом није имао оружје. Након отприлике пола сата, четрдесет минута, од кад су [REDACTED] и [REDACTED] отишли од њене куће, свекрва јој је рекла да је чула пуцањ, да пок. [REDACTED] виче "Не, пустите ме", након чега је и она сама чула још два пуцања и повике пок. [REDACTED] "брате спасавај" и [REDACTED] "брате, густо ми је", објашњавајући да је [REDACTED] мислио на њеног мужа [REDACTED], сада покојног. Након тога су она и њена свекрва потрчале ка месту, где су се чули пуцања, и када су стигли до капије видели су [REDACTED] у седећем положају поред грма на око 250 до 300 метара од њихове ограде. На лицу места није никог видела, а након тога је она отрчала по полицију.

Имајући у виду чињеницу да је [REDACTED] уверљиво и јасно на главном претресу изјавила да је чула да јој њена свекрва говори да [REDACTED] виче "Не пустите ме", дакле, пошто се обраћао у множини, суд је утврдио, да је у том тренутку постојало више од једног лица која су била у близини [REDACTED] и која су пуцала у истог, а што потврђује исказ [REDACTED] да су оптужени задржали [REDACTED] и касније га убили. Да је како наводе оптужени у својој одбрани ово дело извршио [REDACTED] сада покојни [REDACTED] сигурно не би викао „Не, пустите ме“, већ би поменуо сведока кога познаје и кога познају и [REDACTED]

Такође из обдукционог записника који је сачинила др. Меших Пашалић Семира од 28.05.1997. године произилази да је покојни [REDACTED] задобио повреде вишеструког прелома десне надлактице у горњој трећини са више коштаних уломака и вишеструки прелом II и III ребра бочно десно са више коштаних уломака. Смрт је насилна, наступила због повреде десне грудне дупље, нанешене из испаленог ватреног оружја. Овакав налаз у потпуности се поклапа са исказима сведока [REDACTED] да је било три пуцња и да је, имајући у виду повреду које су нанесене [REDACTED] исти могао пре наступања смртних последица од нанетих повреда да дозива у помоћ и да покуша да стигне до куће [REDACTED] да би се спасао од нападача.

Нелогична је и тврдња оптужених да је [REDACTED] са себе хтео да свали кривицу и пребаци је на оптужене, пошто су га они срели у шуми, односно да је он хтео да убије [REDACTED] и направио план да себи створи алиби, тако што се код [REDACTED] појавио без оружја, које би касније на путу, или у шуми узео и њиме убио [REDACTED].

Овакве тврдње оптужених оповргнуте су чињеницом да [REDACTED] није могао знати да ће [REDACTED] тога јутра бити код [REDACTED], јер је исти непланирано остао да спава, а како наводе сведоци [REDACTED] и Мухамед Бећиревић. Затим исказом сведока [REDACTED] која је навела да је [REDACTED] и [REDACTED] отпратила до капије која води из дворишта и да је видела како одлазе низ ливаду до шуме, а да тада [REDACTED] није имао оружје при себи, као и да га никад није видела са оружјем.

Такође и сами окривљени у својим одбранама наводе да кад су срели [REDACTED] и [REDACTED] у шуми, исти су ишли пријатељски и није изгледало да [REDACTED] спроводи [REDACTED] да су у свађи, или нешто слично.

Суд је имао у виду и наводе сведока, [REDACTED] Мухамеда Бећиревића и Хасе Хркића, који су изјавили, а како се причало по селу, да су ово дело извршили оптужени, као и наводе [REDACTED] да је дан два раније пре овог догађаја на ратишту погинуо Шкорић Зоран, вршњак оптужених, те да су оптужени на сахрани били љути због тога. Овакав навод сведока Мила Вукелића сагласан је са исказима сведока Ромић Бошка, Салапура Ђурађа, које је суд прихватио, а који су навели да је у том периоду убијено доста

Срба из Петровачког краја и да је након тога дошло до убиства муслимана. Сведок Ромић Бошко је појаснио да су након страдања Срба доста муслимана убијено из користољубља или освете, док су сведоци Салапура Ђураћ и Хркић Хасе потврдили да је у том периоду у њиховом крају убијено неколико лица муслиманске националности, што указује и на могући мотив за ово убиство.

Суд је ценио да су како наводе оптужени у својој одбрани на кући Миле Вукелића писало“ убио си [REDACTED], а што је потврдио и сведок Раде Совиљ, па овакве наводе није прихватио, имајући у виду да је сведок отац оптуженог Неђељка и рођак оптуженог Векића, и да на овакав начин покушава да скине одговорност са оптужених. Ове наводе сведока Раде Совиља не потврђују у својим исказима други саслушани сведоци, и у супротности су и са исказом сведока Вукелића који наводи да је тачно да је на кући писало да оде, а не да је убио [REDACTED].

Суд је имао у виду и разлике које постоје у неким детаљима између исказа сведока [REDACTED] и [REDACTED], и то у односу на то кога је Вукелић прво видео када је дошао код Плавшића, да ли су кренули по цигаре код њега, и када и да ли су разговарали о убиству [REDACTED] са [REDACTED]. па је ценећи да је прошло пуних осамнаест година од догађаја па до тренутка када су сведоци први пут испитани, да се ради о сведоцима који сада имају 72 и 65 године, то се не може искључити могућност да у зависности од својих личних способности сведоци не памте све детаље на исти начин и не сећају се свих догађаја у појединостима, што ни у ком случају не значи да је исказ ових сведока у погледу радњи о којима сведочи непоуздан и неприхватљив као доказ, пошто се искази ова два сведока подударују у битним детаљима и чињеницама које су потврђене и другим изведеним доказима.

Да оптужени нису ово дело учинили указује, како одбрана наводи, да полиција иако је знала да се по селу причало да су окривљени извршили ово дело, а како наводе сведоци, није ништа предузела. Суд овакву тезу одбране није прихватио а имајући у виду исказ сведок Бошка Ромића о приликама у Босанском Петровцу и околини у време критичног догађаја, а то да је ситуација у Босанском Петровцу била хаотична, да је тада убијено 18 војника Републике Српске, да је било пар сахрана ових војника у Бјелају, те да нико није смео да спроведе истрагу, нити је ко смео шта рећи, а да су људи о убиствима почели да говоре тек након завршетка ратних дејстава. Оваквим исказом сведока потврђују се и наводи сведока Вукелића да у страху од оптужених није смео ништа да каже о критичном догађају.

Имајући у виду све предходно наведено суд је ценећи притом све изведене доказе нашао да су оптужени приликом сусрета у шуми „Осоје“ наредили сведоку Вукелићу да настави кретање према својој кући, док су [REDACTED] задржали, како би са њим наводно попричали, након чега су га повели 500 метара даље у шуму и испалили у њега најмање три метка, од чега је на лицу

места преминуо, а које су означене у изреци пресуде, неспорно и несумњиво утврђене.

ПРАВНА АНАЛИЗА УТВРЂЕНОГ ЧИЊЕНИЧНОГ СТАЊА

Статус заштићених лица

Током овог кривичног поступка суд је из изведених доказа, а пре свега исказа испитаних сведока, а нарочито оштећене Тамке Хркић, несумњиво утврдио да је жртва овог кривичног дела била цивил, који се, у складу са одредбама IV Женевске конвенције из 1949 године, те Допунског протокола о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II), сматра лицем заштићеним у оружаном сукобу.

Овакав његов статус произилази из чињенице да је у питању лице која није ни на било који начин узео учешће у непријатељствима. Овакво чињенично стање је потврђено исказима сведока из којих произилази да је оштећени Мехмед Хркић био цивил, да је током ратних сукоба живео у својој кући у селу Бјелај, у којем је живео са својом породицом, да је у слози живео са првим комшијама са којима се међусобно помогао пре и током рата, и да током критичног периода није узео учешћа у ратним сукобима.

Суд је утврдио да је оружани сукоб на подручју Босанског Петровца био оквалификован као немеђународни оружани сукоб који је у конкретном случају представљао сукоб на територији једне државе и то БиХ, која је била међународно призната и у којој оружане снаге друге државе не учествују у војним операцијама. Немеђународни оружани сукоб је уређен домаћим и међународним правом који се односи на људска права, затим посебно и чл. 3 заједничким за све Женевске Конвенције из 1949.године. Допунским протоколом 2, другим посебним уговорним правилима која се односе на унутрашњи оружани сукоб и правила међународног обичајног права.

Примена одредаба кривичног законодавства и правила међународног права

Примена блажег закона

Како су оптужени предметно кривично дело извршили у децембру 1992. године, те како се на учиниоце кривичних дела примењује закон који је важио у време извршења дела, а одредбом чл. 4 ст. 2 Закона о изменама и допунама КЗ СРЈ (Сл. лист СРЈ 37/93 од 16.07.1993 године) одређено је да ће се, ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, применити закон који је блажи по учиниоца, то се поставило питање примене блажег закона.

Одредбом чл. 142 ст. 1 КЗ СФРЈ, који је важио у време извршења дела, било је прописано да ће се учинилац овог кривичног дела казнити затвором најмање 5 година или смртном казном.

Одредбама Закона о изменама и допунама КЗ СРЈ (Сл. лист СРЈ 37/93) од 16.07.1993. године за ово кривично дело прописана је казна затвора од најмање 5 година или затвор од 20 година.

Стога, имајући у виду да је од момента извршења предметног кривичног дела Кривични закон мењан у више наврата у погледу запрећене казне, то се у конкретном случају има применити КЗ СРЈ из 1993. године, с обзиром да је овај закон најблажи по учиниоце, односно оптужене Неђељка Сивиља и Рајка Векића, и то како у односу на закон који је важио у време извршења дела (КЗ СФРЈ), тако и у односу на важећи закон у време пресуђења.

Под ратним злочином подразумевају се разни облици нечовечног поступања са одређеним категоријама лица за време рата или у вези са ратом, чиме се крше правила међународног права и он представља тешке повреде норми међународног ратног и хуманитарног права, како уговорног, тако и обичајног, а обавеза инкриминисања оваквих повреда предвиђена је пре свега Женевским конвенцијама од 12.08.1949 године и Допунским протоколима уз наведене конвенције из 1977 године.

Народна скупштине бивше ФНРЈ је 1950. године ратификовала све четири Женевске конвенције, чиме су одредбе ових конвенција и Допунски протоколи, постали саставни део домаћег законодавства.

На основу напред утврђеног чињеничног стања, суд је на несумњив и поуздан начин закључио да се у радњама оптужених Неђељка Сивиља и Рајка Векића стичу сва законска обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ.

Ово кривично дело врши онај "ко кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, који је имао за последицу смрт, тешку телесну повреду или тешко нарушавање здравља људи; напад без избора циља којим се погађа цивилно становништво; да се према цивилном становништву врше убиства, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације, наношење великих патњи или повреда телесног интегритета или здравља људи; расељавање или пресељавање или присилно однародњавање или превођење на другу веру; присиљавање на проституцију или силовања; примењивање мера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противзаконито одвођење у концентрационе логоре и друга противзаконита затварања, лишавање права на правилно и непристрасно суђење; присиљавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавештајној служби или администрацији;

присиљавање на принудни рад, изгладњивање становништва, конфисковање имовине, пљачкање имовине становништва, противзаконито и самовољно уништавање или присвајање у великим размерама имовине које није оправдано војним потребама, узимање незаконите и несразмерно велике контрибуције и реквизиције, смањење вредности домаћег новца или противзаконито издавање новца, или ко изврши неко од наведених дела".

Према томе начин извршења дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 КЗ СРЈ састоји се у наређивању извршења забрањених радњи или у извршењу таквих радњи.

Да би се радило о кривичном делу ратног злочина против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ, а не о неком другом кривичном делу против човечности и међународног права, неопходно је да је у време и месту извршења дела постојало стање рата, оружаног сукоба или окупације.

У смислу одредаба међународног права сматра се да оружани сукоб постоји када се прибегава оружаној сили или постоји оружано насиље у дужем трајању између органа власти и организованих наоружаних група или између таквих група у оквиру исте државе.

У конкретном случају у периоду које је обухваћено оптужницом водио се унутрашњи оружани сукоб унутар Републике БиХ која је тада била међународно призната држава односно субјекат међународног права. Оружани сукоб који је обухваћен оптужницом се водио између оружаних група Војске Републике Српске и Армије БиХ и то све у оквиру једине тада признате државе Републике Босне и Херцеговине.

Да је у време извршења предметног кривичног дела на подручју Босне и Херцеговине био у току оружани сукоб између осталог и између припадника српске и муслиманске стране, несумњиво је утврђена чињеница па самим тим и неспорна, при чему се као званични податак о почетку тог сукоба узима дан 20.06.1992. године када је Председништво Републике БиХ донело одлуку о проглашењу ратног стања, која је даном доношења ступила на снагу, који сукоб је трајао све до његовог завршетка 1995. године.

Предметни унутрашњи оружани сукоб, је био таквог обима и интензитета да се могу применити правила међународног права садржана из IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата, чији члан 3 који се односи на сукобе који немају међународни карактер, обавезује сваку од страна у сукобу да, у случају оружаног сукоба који избије на територији једне од страна уговорница, примењује одредбе овог члана, као и правила Допунског протокола уз Женевске конвенције о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II), при чему је члан 3. заједнички за све четири Женевске конвенције и применљив на оружане сукобе уопште.

Кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ подразумева да је учинилац предузео барем једну од алтернативно прописаних радњи извршења, а које су уперене против добара заштићених одредбама међународног уговорног права, као и обичајног права, односно против живота, телесног интегритета оштећених, слободе, имовине и других основних права грађана. Осим тога, неопходно је и да се предузетим радњама крше правила међународног права. У конкретном случају, суд је утврдио да су оптужени кршили одредбе Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949 године (IV Женевска конвенција), и Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949 године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба од 08.06.1977 године (Протокол II).

Наиме, одредбама чл. 3 ст. 1 тач. 1 а) IV Женевске конвенције, прописано је да ће се у случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба и који избије на територији једне од Високих страна уговорница, према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаных снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, рана, лишења слободе или из било којег другог узрока, поступати у свакој прилици човечно, без икакве неповољне дискриминације засноване на раси, боји коже, вери или убеђењу, полу, рођењу или имовном стању или било ком другом сличном мерилу, те да су, у том циљу, забрањени у свако доба и на сваком месту према горе наведеним лицима, између осталог, и следећи поступци:

а) повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убиства, осакаћења, свирепости и мучења

Одредбом чл. 4 ст. 1 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II од 08.06.1977. године), предвиђено је, између осталог, да сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима, без обзира на то да ли је њихова слобода била ограничена или не, имају право да њихова личност, част и убеђење и верско убеђење буду поштовани, те да ће та лица у свим приликама бити хумано третирана, без икакве дискриминације.

Ставом 2 истог члана, прописано је да, против лица поменутих у ставу 1, остају забрањена у свако доба и на сваком месту, између осталог и следећа дела:

а) насиље над животом, здрављем и физичким или менталним благостањем људи, нарочито убиство и окрутност поступање као што су мучење, сакаћење или било који облик телесне казне

Одредбом чл. 13 став 1, 2 и 3 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II од 08.06.1977. године), прописано је да цивилно

становништво и појединци цивили уживају општу заштиту од опасности које проистичу из војних операција

Основни принципи хуманог поступања према заштићеним лицима прожимају све инструменте међународног хуманитарног права, као што су Женевске конвенције и Допунске протоколе уз њих

У конкретном случају, несумњиво је утврђено да су оптужени Неђељко Совиљ и Рајко Векић као припадници Војске Републике Српске, према цивили, који је према напред наведеним законским одредбама имао статус заштићеног лица, предузели радњу ближе описану у изреци пресуде, а која представља кршење правила међународног хуманитарног и обичајног права, тако што су извршили убиство цивилног лица на начин описан у изреци пресуде. Радња извршења убиства цивилног лица које су оптужени предузели, садржи све елементе кршења норми међународног хуманитарног права. Наиме, у смислу одредаба међународног уговорног и обичајног права убиство представља умишљајно лишење живота оштећеног.

Оптужени су учествовали у радњи извршења, тако што су дана 21.12.1992.године у близина засеока Јазбине убили цивила [REDACTED] и то тако што су у шуми "Осоје" сусрели цивиле Вукелић Мила и [REDACTED] [REDACTED] потом Милу Вукелићу наредили да настави ка својој кући, а [REDACTED] [REDACTED] задржали и недуго затим и убили. Оптужени су објективно посматрано заједнички извршили предметно кривично дело, а што се тиче субјективне стране – за постојање саизвршилаштва потребно је да је код оптужених постојала свест о заједничком деловању.

Веза између кривичног дела и оружаног сукоба

Суд је утврдио да постоји веза између радњи извршења које су оптужени извршили и оружаног сукоба који је у том периоду био на територији Босне и Херцеговине. Наиме, околности које су утврђене у току поступка да је на територији БиХ био унутрашњи оружани сукоб између припадника Армије БиХ и Војске Републике Српске су довеле до околности из којих је проистекло извршење кривичног дела. Оптужени су били припадници Војске Републике Српске, у коју су приступили по започињању оружаног сукоба. Пре сукоба оптужени нису били војна лица нити су радили у војсци и полицији.

Наиме, током поступка је утврђено да је непосредно пре критичног догађаја дошло до погибије великог броја припадника Војске Републике Српске, који су живели на подручју Општине Босански Петровац, а од стране припадника Армије БиХ и да је након тога на подручју општине Босански Петровац дошло до убиства и напада на Бошњаке. Имајући у виду дате исказе сведока, као и утврђено чињенично стање током поступка, а то да је тада на

територији БиХ постојао оружани сукоб, да су оптужени били припадници Војске Републике Српске, а да је оштећени био цивил бошњачке националности, а који није припадао ни једној војсци, суд је нашао да је мотив оптужених несумњиво био везан за разлоге проистекле из последица и догађаја везаних за оружани сукоб.

Поред ових чињеница које се сигурно не би десиле у мирнодобско време, суд је ценио чињеницу да су оптужени у односу на оштећеног били друге националности, да је у том периоду у Босни и Херцеговини постојао сукоб како политичких тако и националних снага, што несумњиво доводи до чињенице да се предметна дела не би извршила да није било оружаног сукоба.

Облици учешћа у извршењу кривичног дела

Правном анализом утврђеног чињеничног стања, суд је нашао да су се у радњама оптужених Неђељка Сивиља и Рајка Векића стекла сва законска обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ, у саизвршилаштву, у вези чл. 22 КЗ СРЈ, те да су поступали као саизвршиоци када су извршавали једну од алтернативно прописаних радњи извршења, која је прописана законом за ово кривично дело

У току поступка несумњиво је утврђено да су оптужени Неђељко Сивиљ и Рајко Векић учествовали у радњи извршења и са умишљајем извршили кривично дело.

Ценећи психички однос оптужених Неђељка Сивиља и Рајка Векића према извршеном кривичном делу суд налази да су оптужени били свесни да пуцањем из аутоматског оружја у оштећеног ██████████ у пределу грудног коша, где се налазе органи важни за живот, може доћи до његове смрти, али су хтели његово извршење, јер су у правцу оштећеног ██████████ испалили најмање три метка која су оштећеног погодила и од којих је оштећени преминуо, дакле да су поступали са директним умишљајем.

Урачуњљивост оптужених Неђељка Сивиља и Рајка Векића у време извршења дела, и у току поступка није доведена у питање, те суд оцењујући њихов психички однос према делу налази да су оптужени били способни да схвате значај свога дела и да управљају својим поступцима.

У конкретном случају, у погледу радњи извршења које оптуженима ставља на терет испуњени су како објективни, тако и субјективни услови за постојање саизвршилаштва, из чл. 22 КЗ СРЈ, а то су учешће у делу и свест о заједничком деловању, односно да су дело схватили као своје. Саизвршилаштво постоји ако више лица, учествовањем у радњи извршења или на други начин, заједнички учине кривично дело, те да ће се у том случају сваки од њих казнити казном прописаном за то дело. У конкретном случају оптужени су заједнички

учествовали у радњи извршења тако што су заједно зауставили оштећеног, истог издвојили и повели, а касније и пуцали у њега, од којих последица је на лицу места преминуо, а касније отишли код сведока Вукелић Мила и запретили му да о томе ником не говори, из чега произилази да постоји воља да кривично дело изврше заједнички, то јест да сваки од њих хоће дело као заједничко па према томе и као своје.

Иако није било непосредних очевидаца лишења живота оштећеног [REDACTED] на основу свих изведених доказа, суд изводи несумњиви закључак да су управо оптужени лишили живота [REDACTED] пуцањем из ватреног оружја. Околност да није могло бити утврђено да ли су обојица оптужених пуцали или један од њих, не доводи у питање постојање њихове кривичне одговорности, обзиром да све напред наведено указује да чак и у ситуацији да један оптужени не пуца, он прихвата радње другог као своје, свестан заједничког деловања, што их чини саизвршиоцима – лицима која заједнички чине кривично дело.

За остварење обележја овог кривичног дела, није нужно да његови извршиоци знају да својим поступцима крше правила међународног права, јер повреда међународног права представља објективни услов кажњивости, па свест о томе да се ова правила крше није неопходна.

Како није било околности које би искључиле њихову кривичну одговорност суд је оптужене огласио кривим због извршења наведеног кривичног дела.

ОДЛУКА О КРИВИЧНОЈ САНКЦИЈИ

Одлучујући о врсти и висини кривичне санкције коју ће изрећи према оптуженима, те полазећи при томе од сврхе кривичних санкција прописане одредбом чл. 5 ст.2 КЗ СРЈ и сврхе кажњавања из чл. 33 КЗ СРЈ, суд је ценио све околности које су прописане одредбом чл. 38 и чл. 41 КЗ СРЈ, а које су од утицаја да казна буде већа или мања.

Суд је у односу на оптужене Неђељка Совиља и Рајка Векића од олакшавајућих околности ценио, њихове личне и породичне прилике, односно чињеницу да су избегла и расељена лице са простора Босанске крајине, затим време које је протекло од извршења кривичног дела, чињеницу да су неосуђивани, да раде, издржавају себе и своје старе родитеље. Од отежавајућих околности, су је имао у виду околности под којима је дело учињено и наступеле последице, па је суд оптуженима изрекао казну затвора у трајању од по 8 (осам), година, налазећи да овако изречене казне одговарају реалној тежини учињених кривичних дела и индивидуалној опасности окривљених, те да су нужне и довољне да окривљени покажу своју спремност да убудуће неће вршити нова

кривична дела и да ће се на овај начин остварити сврха кривичних санкција из члана 33. ОКЗ.

ОТКЛОЊЕНИ ДОКАЗИ

Суд је отклонио предлог Заменика тужиоца за ратне злочине за саслушање вештака др. Семире Мешкић из Кантоналне болнице "Др. Ирфан Љубијанкић" из Бихаћа јер је у међувремену одустао од овог предлога.

ОДЛУКА О ТРОШКОВИМА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА И ИМОВИНСКО-ПРАВНОМ ЗАХТЕВУ

Одлуку о трошковима кривичног поступка суд је донео на основу одредби чл. 261 и чл. 264 ЗКП-а, те је обавезао оптужене Неђељка Совиља и Рајка Векића да на име трошкова кривичног поступка, исплате појединачно износ од по 33.380 динара, од чега 23.380 динара на име трошкова за сведоке и 10.000 динара на име паушала, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде

Оштећена Тамка Хркић је на основу одредбе чл. 258 став 4 ЗКП-а ради остваривања имовинско-правног захтева упућена на парницу, с обзиром да подаци кривичног поступка нису пружили поуздан основ за одлучивање о њеном захтеву.

При доношењу одлуке, суд је ценио и друге наводе странака и изведене доказе које није посебно образлагао, па је закључио да они при утврђеном чињеничном стању и правном становишту суда немају карактер одлучујућих околности за евентуално другачије пресуђење, те је донео одлуку као у изреци пресуде.

Записничар
Живослава Малешевих

УПУТСТВО О ПРАВУ НА ЖАЛБУ:
Против ове пресуде дозвољена је жалба Апелационом суду у Београду, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, а преко овог суда.